

**Informacija vezana za Specijalni izvještaj
„Zaštita djece pogođene izbjegličkom krizom od seksualnog iskorištavanja i seksualne
zloupotrebe” Lanzarote komiteta**

I.Uvodne napomene

Konvencija Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (Lanzarote konvencija) je potpisana i ratifikovana od strane Bosne i Hercegovine, te je stupila na snagu 01.03.2013. godine.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je državno ministarstvo odgovorno za praćenje implementacije Konvencije, te ima obavezu da prikuplja i obezbjeđuje informacije po zahtjevu Lanzarote komiteta. Pored toga Ministarstvo je obavezno da informiše nadležne institucije u Bosni i Hercegovini o preporukama Lanzarote komiteta.

Tematski upitnik pod nazivom „Fokusirani upitnik – Zaštita djece pogođene izbjegličkom krizom od seksualnog iskorištavanja i zloupotrebe“ je usvojen od strane Lanzarote komiteta u junu 2016. godine i upućen svim državama članicama Lanzarote komiteta na odgovor uz zahtjev za dostavljanje informacija o migrantima za period od 01. jula 2015. godine do 30. juna 2016. godine. Dostavljeni upitnik je tražio konkretne podatke o djeci izbjeglicama/migrantima, te podatke o ukupnom broju djece potencijalnim i identifikovanim žrtavama seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe. U to vrijeme smo zaprimili zvanične informacije Ministarstva sigurnosti BiH da u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu nije bilo slučajeva migranata i djece tražilaca azila tokom migrantske krize koja je zahvatila Evropu u ljeto 2015. godine.

U martu 2017. godine Komitet je izradio Specijalni izvještaj „Zaštita djece pogođene izbjegličkom krizom od seksualnog iskorištavanja i zloupotrebe“. Cijeli tekst izvještaja možete pronaći na oficijelnoj web stranici Lanzarote komiteta pod nazivom „Special report Protecting children affected by the refugee crisis from sexual exploitation and sexual abuse“. Obzirom na obimnost izvještaja i to da izvještaj ne sadrži informacije za Bosnu i Hercegovinu, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je samo prevelo preporuke iz izvještaja.

Bosna i Hercegovina se u 2018. godini suočava sa problemom migranata, a izvjestan broj njih su i djeca. Obzirom da je Bosna i Hercegovina ratifikovala Lanzarote konvenciju same preporuke Lanzarote komiteta se odnose i na djecu migrante u Bosni i Hercegovini, te su iste obavezujuće.

II. Preporuke

Specijalni izvještaj „Zaštita djece pogođene izbjegličkom krizom od seksualnog iskorištavanja i seksualne Zloupotrebe“

Usvojio Lanzarote komitet 3. marta 2017. godine

Preporuke o koracima koje treba preduzeti kako bi se poboljšala efikasna implementacija Lanzarote Konvencije

Lanzarote komitet:

►► traži od **Mađarske** da preduzme neophodne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurala adekvatnu primjenu principa poklanjanja vjere uprkos sumnji i u skladu sa Lanzarote konvencijom obezbijedila adekvatne mjere zaštite i pomoći pojedinim osobama dok se ne provjeri koliko imaju godina kada postoje razlozi da se vjeruje da su djeca (R1);

►► poziva Države potpisnice da aktivno učestvuju u aktivnostima koje su preduzete u okviru Vijeća Evrope radi izrade standarda o provjeri uzrasta i da se osigura da se oni izrade, gdje je to prikladno, uzimajući u obzir uslove iz člana 11, stav 2. Lanzarote konvencije i utvrđene činjenice iz ovog ciklusa praćenja kako bi se zaštitila djeca izložena seksualnom iskorištavanju i seksualnoj zloupotrebi (R2).

Lanzarote komitet:

►► poziva Države potpisnice da informišu svu djecu na njima primjeren način o njihovim pravima kao djeci, uključujući i vrste alternativne njege koja im se nudi, kako bi se sprečilo da djeca budu proglašena za punoljetne osobe i kako bi se zaštitila od rizika koji proističu iz činjenice da se smatraju odraslima (R3).

Lanzarote komitet:

►► poziva Države potpisnice da sistematski provjeravaju porodične veze djece pogođene izbjegličkom krizom sa odraslima koji ih prate, a posebno da provjere ko su ti odrasli, kako bi zaštitili ovu djecu od eventualne seksualne zloupotrebe ili seksualnog iskorištavanja i kako bi utvrdile da li su u pratnji ili ne i, u ovom posljednjem slučaju, pružile im neophodnu zaštitu od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (R4).

Lanzarote komitet, kako bi se razvio efikasan mehanizam za pomoć i podršku djeci žrtvama seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe:

►► poziva Države potpisnice:

►► da prikupljaju podatke o sljedeće tri kategorije djece: djeca koja traže azil; djeca bez pratnje; ukupni procijenjeni broj djece pogođene izbjegličkom krizom u tranzitu;

►► da podijele praksu kako efikasno prikupljati podatke o djeci pogođenoj izbjegličkom krizom koja ne traže azil u dotičnoj zemlji (R5).

Lanzarote komitet:

►► poziva Države potpisnice da se pozabave fenomenom nestale djece pogođene izbjegličkom krizom kako bi se bolje razumjela situacija što bi zauzvrat omogućilo Državama potpisnicama da bolje rješavaju ovo pitanje i time smanje rizik da ova djeca postanu žrtve seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (R6).

Lanzarote komitet:

►► smatra da bi Države potpisnice trebale da uspostave efikasne mehanizme za prikupljanje podataka sa posebnim fokusom na djecu pogođenu izbjegličkom krizom koja su žrtve ili pretpostavljene žrtve seksualnog iskorištavanja i seksualne zlopotrebe i razmotre mogućnost uklanjanja prepreka prikupljanju takvih podataka, i posebno, tamo gdje postoje, zakonskih ograničenja za to, uz dužno poštovanje zahtjeva zaštite ličnih podataka (R7);

►► poziva Države potpisnice da osiguraju da djeca pogođena izbjegličkom krizom imaju na raspolaganju mehanizme za prijavljivanje i savjetovanje i da znaju za njih kako bi se omogućilo djeci koja su žrtve seksualnog iskorištavanja i seksualne zlopotrebe da razbiju unaprijed stvorene percepcije koje mogu imati o poslasticama njihovog otkrivanja i prijavljivanja (R8);

Lanzarote komitet:

►► smatra da Države potpisnice, dok pružaju adekvatnu zaštitu djeci žrtvama bez obzira na to gdje se dogodilo iskorištavanje / zlopotreba, treba da daju sve od sebe da bi bile u stanju da razlikuju seksualno iskorištavanje i seksualnu zlopotrebu koji su se desili prije ulaska djeteta žrtve na njihovu teritoriju i nakon ulaska (R11);

►► smatra da bi Države potpisnice trebale da ispune obavezu da krivično gone počiniocce i obezbijede međunarodnu saradnje između Država potpisnica u slučajevima kada se krivično djelo dogodilo prije dolaska na teritoriju radi istrage i gonjenja (R12).

Lanzarote komitet:

►► smatra da bi Države potpisnice trebale da podstiču koordinaciju i saradnju različitih aktera koji rade za i sa djecom pogođenom izbjegličkom krizom kako bi se osiguralo da postoje preventivne mjere u pogledu zaštite od seksualnog iskorištavanja i seksualne zlopotrebe i da se zaštitne mjere preduzimaju što je moguće brže (R13);

►► poziva Države potpisnice da obezbijede da različite agencije koje se bave koordinacijom i saradnjom u vezi sa zaštitom djece pogođene izbjegličkom krizom koja su žrtve seksualne zlopotrebe ili seksualnog iskorištavanja, dozvoljavaju dostavljanje ličnih podataka u skladu s nacionalnim zakonima (R14).

Lanzarote komitet:

►► smatra da bi informacije i savjete u vezi sa prevencijom i zaštitom od seksualnog iskorištavanja i seksualne zlopotrebe trebalo davati djeci pogođenoj izbjegličkom krizom na način prilagođen njihovom uzrastu i zrelosti, na jeziku koji razumeju i koji je osjetljiv na pol i kulturu (ponavljono iz prvog izveštaja o primjeni Konvencije, preporuka R23) (R15);

►► poziva Države potpisnice da razmjenjiju jedna s drugom materijal za podizanje svijesti o situaciji djece pogođene izbjegličkom krizom, s ciljem prilagođavanja ovog materijala njihovoj specifičnoj situaciji (R16).

Lanzarote komitet:

►► smatra da bi Države potpisnice trebale razmjenjivati informacije o aktivnostima podizanja svesti koje se posebno fokusiraju na rizike sa kojima se suočavaju djeca pogođena izbjegličkom krizom u pogledu seksualnog iskorištavanja i seksualne zlopotrebe (R17).

Lanzarote komitet:

►► traži od Država potpisnica u skladu sa članom 5. Konvencije da stvarno provjere sve osobe koje po prirodi svojih profesija imaju redovne kontakte sa djecom pogođenom izbjegličkom krizom u smislu ranijih presuda za djela seksualnog iskorištavanja ili seksualnog zlostavljanja djece u skladu s njihovim unutrašnjim zakonima (R18);

►► poziva Države potpisnice da takođe stvarno provjere volontere koji rade u redovnom kontaktu sa djecom pogođenom izbjegličkom krizom i da imaju uspostavljen sistem provjere (R19).

Lanzarote komitet:

►► poziva Države potpisnice da obezbijede da sva lica koja se bave djecom pogođenom izbjegličkom krizom preduzmu odgovarajuću kontinuiranu obuku koja ih kvalifikuje i omogućava im da razgovaraju s djecom i pomognu u otkrivanju kada je dijete žrtva seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (R20);

►► poziva Države potpisnice da razmjenjuju svoje prakse o postojećim alatima za obuku u cilju daljeg elaboriranja takvih alata (R21);

►► poziva Države potpisnice da dijele informacije o postojećim protokolima, posebnim projektima i akcionim planovima uspostavljenim za suočavanje sa situacijom djece pogođene izbjegličkom krizom, u cilju daljeg razrađivanja takvog alata (R22).

Lanzarote komitet:

►► poziva Države potpisnice da prevaziđu izazove u obezbjeđivanju sigurnih objekata prihvata i nalaženju rješenja za dugoročni smještaj primjenom koherentnog seta standarda kvaliteta na osnovu dobrih praksi za sprečavanje seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe. Ovi standardi bi trebali biti istog kvaliteta za djecu pogođenu izbjegličkom krizom kao i za bilo koje drugo dijete lišeno roditeljskog staranja, jer bi ova prva mogla biti osjetljivija na seksualno iskorištavanje i seksualne zloupotrebe (R23);

►► u tom kontekstu poziva Države potpisnice da primjenjuju sledeću prioritizaciju, gdje je to primjereno: (i) spajanje porodice, (ii) hraniteljstvo, nadgledani nezavisni smještaj za stariju djecu ili drugi oblici vaninstitucionalnog zbrinjavanja; (iii) smještanje u ustanove sa malim jedinicama, kako bi se obezbijedio siguran smještaj uz minimiziranje opasnosti od viktimizacije od seksualne zloupotrebe (R24).

Lanzarote komitet:

►► poziva Države potpisnice koje to još uvijek nisu predvidjele da osiguraju da djeca bez pratnje pogođena izbjegličkom krizom, bez obzira na njihov uzrast, dobiju staratelja kako bi izgradio povjerenje i omogućio otkrivanje mogućeg seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (R25).

Lanzarote komitet:

►► poziva Države potpisnice da traže spajanje porodica u slučajevima djece bez pratnje pogođene izbjegličkom krizom, uz posebnu pažnju pklonjenu rutinskim procedurama za potencijalne rizike seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (R26);

►► pošto je ispitivanje porodične situacije važno kada postoje sumnje o seksualnoj eksploataciji ili zlostavljanju djece, zahtijeva od Država potpisnica da preduzmu neophodne mjere kako bi se izbjegli rizici da dijete bude zloupotrebano ili iskorišteno u slučaju spajanja porodice (R27);

►► poziva Države potpisnice da pojačaju prekograničnu saradnju kako bi se postigli gore navedeni ciljevi na blagovremen način (R28).

Lanzarote komitet:

►► traži od Država potpisnica koje to još nisu učinile da preduzmu neophodne zakonodavne ili druge mjere kako bi djeca žrtve seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe pogođene izbjegličkom krizom mogla koristiti terapijske usluge, prije svega hitnu psihološku pomoć (R29).

Lanzarote komitet:

►► traži od Država potpisnica da podstiču koordinaciju i saradnju različitih aktera koji rade za i sa djecom pogođenom izbjegličkom krizom kako bi osigurali da se odgovarajuća podrška može pružiti odmah nakon otkrivanja seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (R30);

►► smatra da bi Države potpisnice trebale da osiguraju da se njegove konkretne preporuke o djeci primjerenom postupanju u postupcima koji uključuju djecu žrtve seksualnog zlostavljanja, primjenjuju i u kontekstu postupaka koji uključuju djecu pogođenu izbjegličkom krizom (R31).

Lanzarote komitet:

►► smatra da Države potpisnice koje to još nisu uradile, treba da podstiču i podrže uspostavljanje posebnih informativnih službi kao što su telefonske ili internetske telefonske linije za djecu žrtve

seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe pogođene izbjegličkom krizom, kao i lica koja žele da im pomognu i daju savjet na jeziku koji im je razumljiv (R32).

Lanzarote komitet:

▶▶ traži od Država potpisnica da u kontekstu izbjegličke krize koriste konkretne alate za saradnju koji su već dostupni u okviru Europol / Interpol koji su posebno usmjereni na identifikaciju žrtava seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (R33);

▶▶ poziva sve Države potpisnice koje su naročito pogođene izbjegličkom krizom da udruže napore da elaborišu konkretne alate u obliku kontrolnih lista sa standardima koji se moraju poštovati i proceduralnim koracima koji treba preduzeti kako bi se osiguralo da sva lica koja rade na ocjeni izbjeglica i djece migranata uzimaju u obzir iste elemente i ne previde određena pitanja koja mogu biti od značaja za sprečavanje i zaštitu od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (R34);

▶▶ smatra da se Države potpisnice trebaju dogovoriti o zajedničkim strategijama / procedurama za efikasno rješavanje pojave prekograničnih nestanaka djece (R35).

Lanzarote komitet:

▶▶ poziva Države potpisnice da posvete posebnu pažnju radu Vijeća Evrope u vezi sa identifikacijom dobrih i obećavajućih praksi u cilju borbe protiv sakaćenja ženskih genitalija i dječjih i prinudnih brakova i njihovog sprečavanja (R36).

Lanzarote komitet:

▶▶ smatra da Države potpisnice treba da pojačaju ili uspostave koordinisan pristup različitih nadležnih agencija kako bi olakšale prevenciju i zaštitu djece pogođene izbjegličkom krizom od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (R37).